

A MODE D'INTRODUCCIÓ

Mila Garcia Bonafé, professora de l'INEF de Catalunya

Des de fa temps, i gràcies a la crítica constant de molts sectors, l'esport escolar ha millorat moltes de les seves característiques —especialització més tardana, reducció de mides i temps segons edats i sexe, etc...—, la majoria d'elles, però, fan referència als aspectes més tècnics i que afecten, fonamentalment, a les característiques fisiològiques dels nens/es. Però els aspectes de caire educatiu i metodològic han sofert poques modificacions.

La imatge de l'esport «federatiu o de alta competició» és l'únic mirall on l'esport, sigui del nivell que sigui, es mira. Aquest model, tan assumit per la nostra societat i tant difós pels mitjans de comunicació té un sol objectiu: guanyar, i a més, al preu que sigui. Aquesta necessitat de triomf és la que resta a l'esport escolar molta part del seu poder educatiu.

El dèficit educatiu en un esport com l'escolar és fonamental, i és conseqüència d'una sèrie de factors que pensem fóra interessant exposar de forma molt resumida.

- En primer lloc la falta de personal capacitada permet l'aparició de persones que, impulsades pel seu entusiasme, s'arrisquen a dur a terme una activitat en la qual només tenen nocions pràctiques i poca, o cap, preparació. Per altra banda la manca de reconeixement en molts casos, la baixa retribució dels professionals ben preparats, no mou precisament a l'entusiasme i repercuteix en la seva dedicació
- D'altra banda, les característiques de les instal·lacions i del material esportiu, poc polivalent i molt especialitzat, dificulta la pràctica d'un esport més lúdic i millor adaptat a les diferents capacitats dels seus practicants.
- Per últim, però no pas perquè sigui menys important, la pressió d'una part molt gran de la societat (pares, escoles, organismes, etc...) que veuen en el fet d'assolir triomfs un mitjà d'obtenir reconeixement, afirmació personal i social, poder, prestigi, etc...

Aquestes característiques hi són implícites tant a l'esport inclòs dins l'horari lectiu en tant que element formador,

com a l'esport anomenat escolar. La diferència entre l'esport educatiu (com un mitjà més de l'educació física, practicat de forma obligatòria, com una assignatura més) i l'esport escolar (practicat de manera voluntària i fora de l'horari escolar) pressuposa una divisió que només és clara en la teoria ja que, en la pràctica, un i altre es confonen, es substitueixen, i, el model impartit, acaba sent únic, de tal manera que parlar d'esport escolar sigui fer-ho també d'educació física i viceversa.

Si reflexionem una mica sobre l'objectiu últim de l'esport actual, guanyar, trobarem que aquest valor és també l'objectiu últim de la nostra societat encara que sembla que en el cas de l'esport està exageradament posat de manifest, i potser per això ens fa veure més clarament la necessitat d'un canvi que millori de manera substancial la situació.

Tanmateix, en l'actualitat s'intenten corregir determinades expressions d'aquest model i, en aquest sentit, l'aparició de mètodes d'aprenentatge menys tecnificats en són una bona mostra. També ho és la incorporació dins dels programes d'activitats, d'esports recreatius i l'aparició d'algunes activitats menys especialitzades que obren la possibilitat de realitzar altres tipus de pràctiques que, en molts casos, donen alternatives a practicants que no se senten identificats amb l'esport tradicional.

Aquest dossier

Dins d'aquest ample panorama, els dos primers articles que presentem en el dossier, cada un des d'un angle diferent, analitzen l'esport de forma global i a la vegada, fan algunes reflexions encaminades a fer que esdevingui una eina desenvolupadora i formadora de la personalitat.

Ferran A. Rodríguez en el seu article **La perspectiva biològica** s'apropa al tema intentant no caure en plantejaments excessivament higienistes i incorpora així a la seva reflexió aspectes valuosos de cara a una programació pedagògica de l'esport escolar. L'autor aprofita els estudis realitzats, tant per la medicina com per la psicologia, per demostrar la importància de la pràctica de l'esport com a mitjà per assolir un equilibri personal.

L'imatge on es mira l'esport escolar és a la de l'esport de competició, reproduint esquemes no del tot adequats a una correcta progressió educativa

Aspectes com els biològics, ambientals i genètics, entre altres, són examinats per arribar a esbrinar quina és l'aportació de la pràctica esportiva en el desenvolupament de la persona.

Des de la **perspectiva pedagògica** Jaume Casamort exposa les tendències d'avui en el món educatiu per situar l'esport respecte a elles i, a la vegada, reflexiona sobre quins elements de la pedagogia poden ajudar a millorar la vessant formativa de l'esport escolar. L'autor analitza la influència dels mitjans de comunicació com a factors «distorsionadors» del procés educador de l'esport i finalment planteja la necessitat d'allunyar-se dels esquemes de l'esport d'alta competició si és que es vol potenciar els aspectes més pedagògics de l'esport.

Amb aquests dos articles hem intentar obrir unes vies de reflexió entorn els aspectes del practicant de l'esport escolar sobre els quals l'esport escolar incideix; ara cal pensar si aquest és suficientment vàlid per a ser inclòs en l'educació física com a mitjà de formació. Evidentment, la resposta estarà condicionada pel tipus d'escola i d'educació que es persegueixi i, en tot cas, el debat resta obert. Els següents articles il·lustren l'esport escolar des d'una altra perspectiva: com és el terreny de joc de l'esport escolar, quines accions s'hi duen a terme, quin és el debat principal que s'hi troba en curs.

En el primer **El funcionament al govern autònom**, Josep M. Masriera parteix del moment que es fan els traspassos a la Generalitat en matèria esportiva i de la creació de la Direcció General de l'Esport, per explicar tot seguit les característiques i objectius de l'esport escolar segons aquesta institució així com les accions dutes a terme per assolir les fites assenyalades. Parla de la creació dels Consells Comarcals i de l'organització dels Jocs Esportius Escolars de Catalunya. Per últim, comenta les perspectives de futur centrades en l'aplicació del programa *Cos, Moviment, Rendiment* amb la col·laboració del CONI (Comitè Olímpic Nacional de Itàlia).

En el següent article, Enric Truñó, fa una valoració de la campanya **A l'escola més esport que mai** duta a terme per l'Ajuntament de Barcelona en col·laboració amb altres entitats i organismes ciutadans. A través de tot l'escrit es posa de manifest una clara preocupació perquè l'educació física i esportiva arribi a ser considerada com la resta de matèries escolars.

Completen el dossier dos articles que es refereixen a dos temes cabdals de l'esport escolar: el finançament i l'organització.

Joan Durà, mitjançant un estudi econòmic realitzat

durat el curs 85/86, examina els costos de l'esport escolar, les xifres resultants, i es pregunta, com a reflexió final, si els costos estan en proporció als resultats. Finalment, Josep Rovira en **Models d'estructura organitzativa** mostra la diversitat d'organismes que intervenen en l'organització de l'esport escolar per acabar amb una anàlisi de les diferents opcions possibles, en el sentit de destriar-hi els «pros» i «contres» de cada una d'elles.

La primera conclusió que es desprèn dels articles presentats és que l'esport escolar necessita per a la seva organització una gran quantitat de diners, que no és barat practicar esport, i que malgrat els esforços econòmics fets, que ens consta que són molt importants, la infraestructura encara resta lluny d'assolir el nivell desitjat, no ja l'òptim. L'abandó que durant molts anys hem patit en matèria d'inversions fa que els esforços que s'hagin de realitzar per millorar les condicions actuals siguin molt grans. Però el problema fonamental que hem d'afrontar, tot i sent-ne l'econòmic molt important, creiem que és la dispersió d'actuacions. La impressió és que cada Organisme i Entitat, privada o pública, fa la guerra pel seu compte.

Les responsabilitats no acaben d'assumir-se i s'intenten solucions d'emergència, parcel·lades, que tot i sent molt positives no poden resoldre mai els problemes de manera definitiva.

L'esport escolar necessita una actuació consensuada i unitària, per sobre d'interessos de grup, partit, federació, etc... i fins que cada organisme no afronti les seves competències amb totalitat, tots i cadascun d'ells, i no col·laborin de forma decidida en el disseny d'un programa de política esportiva global i renovador, l'esport escolar continuarà com una activitat de segona categoria, on els ciutadans menys afavorits econòmicament «jugaran» sempre en desavantatge.

Les dificultats reals de practicar esport en molts barris i escoles són evidents. Es corre el perill que, sense una política esportiva que nivelli i les desigualtats existents, les diferències d'oportunitats entre els escolars per practicar esport siguin cada vegada més grans. Per tal que el dret a la pràctica de l'esport no resti com una declaració de principis sense incidència en la pràctica cal, doncs, un projecte polític on l'aspecte social predomini sobre el del rendiment.

Per acabar, creiem que és el moment perquè cada entitat afronti les seves responsabilitats i ocupi el seu lloc en el «terreny de joc».